

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОБЛІК ВІЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Анотація. Досліджено проблеми в'їзного туризму, його облік та перспективи покращення економіки країни в даній галузі. Розглянуто розвиток в'їзного туризму.

Аннотация. Исследованы проблемы въездного туризма, его учет и перспективы улучшения экономики страны в данной области. Рассмотрено развитие въездного туризма.

Annotation. The problems of inbound tourism, its recording and prospects of improving the economy in this area are researched. The development of inbound tourism is considered.

Ключові слова: туризм, туристичні послуги, туроператор, турагент, туристична галузь, в'їзний туризм.

Зважаючи на негативний стан, спричинений в основному перехідною економікою нашої держави та наслідками фінансової кризи, а також нормативно-правовою базою, в'їзний туризм переживає не найкращі часи. На слуханні "Сучасний стан законодавчого забезпечення туризму в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення", організованому Туристичною асоціацією України (ТАУ), розглядали саме цю проблему. "В Україні туризм не є пріоритетним за визначенням", – твердо переконана віце-президент ТАУ, генеральний директор ТОВ "ОлімпТревел ЛТД" Тетяна Волошина. А однією з найбільших проблем вітчизняної індустрії гостинності, на думку президента ТАУ Бориса Вихристенка, є недосконалість Закону України "Про туризм".

Проблемним теоретико-методологічним аспектам обліку й оподаткування туристичної діяльності приділено увагу в роботах Пожарицької І. М., Сметанко О. М., Сєкіріної Н. В., Осадчої Т. С. Однак у їхніх працях акцентується увага на вдосконаленні обліку туроператорської діяльності, діяльності підприємств санаторно-курортної сфери та суб'єктів сільського туризму. Одночасно сьогодні недостатньо досліджено особливості обліку діяльності туристичних агентів, яким відведене важливе місце в розвитку туристичної галузі України. Даною проблемою займалися такі дослідники, як: Ю. Рудяк, В. Кузнецов, А. Клименко, Балченко З. А., Н. Алпатова, О. Федак та ін. Віддаючи належне науковим розробкам вказаних дослідників, на думку автора, не зайвим та абсолютно не останнім фактором, завдяки якому й існують туроператори, підприємства санітарно-курортної сфери і суб'єкти сільського туризму, є розгляд та конкретизація проблем оподаткування й обліку в'їзного туризму на сьогодні.

Завдання дослідження – аналіз проблем оподаткування в'їзного туризму, його облік та перспективи покращення економіки країни в даній галузі.

Метою дослідження є розгляд розвитку в'їзного туризму.

Об'єкт дослідження – туристична діяльність в Україні.

Предмет дослідження – оподаткування та облік в'їзного туризму.

Необхідно розглянути проблеми щодо поліпшення стану в'їзного туризму в Україні з боку державного регулювання. Україна недостатньо приваблива для іноземних туристів, основною причиною чого є недостатня увага для розвитку в'їзного туризму і створення привабливості держави для іноземців.

У зв'язку з цим виїзний туризм в Україні розвивається і відновлюється більш швидкими темпами, ніж в'їзний та внутрішній. Так, лише 10 – 15 % українських туристичних фірм і операторів працюють з пропозиціями щодо України, інші – займаються організацією закордонних турів і працюють тільки на виїзд.

Серед позитивних моментів можна відзначити активне відновлення туристичного потоку на міжнародних напрямках у безвізові країни, а також помітне пожвавлення на внутрішньому ринку. За останні два роки спостерігаються суттєві позитивні тенденції, але поки що не досягнуто "докризисних" показників. Якщо, скажімо, падіння становило близько 50 % по всій галузі, то, відповідно, за цей час відновлення склало всього 10 – 15 %. Загальновідомо, що в багатьох країнах світу іноземний туризм активно працює на скарбницю та імідж держави, є однією з найважливіших категорій експорту, а нерідко – головним джерелом валютних надходжень. Це характерно для багатьох країн, але не для України. За доходами від в'їзного туризму, згідно з даними Всесвітньої туристичної організації, Україна посідає останнє місце серед 30 основних європейських країн. Якщо вважати доходи останніх від згаданого виду діяльності за 100 %, то ринкова частка нашої держави становить лише 0,3 %, а в найближчих сусідів України цей показник, як мінімум, у кілька (і більше) разів вищий [1].

Далекий від сприятливого і податковий клімат у державі. Ми й досі маємо майже найвищий рівень податків серед держав із перехідною економікою. Нині у Верховній Раді України розглядається законопроект про запровадження туристичного збору, опрацьовується проект податкового кодексу України, де відбувається то скасування, то відновлення нульової ставки ПДВ для послуг із в'їзного туризму. За станом на 05.11.2012 р. уряд пропонує змінити ставки туристичного збору. На сайті Міністерства фінансів оприлюднено законопроект про зміну з 1 січня 2013 року ставок туристичного збору та його бази оподаткування. Проектом передбачено, що ставки

- від 0,5 до 4 % мінімальної зарплати, встановленої на 1 січня звітного року, для готелів залежно від їх категорії ("п'ять зірок", "чотири зірки", "три зірки", "дві зірки", "одна зірка");
- від 0,2 до 0,5 % мінімальної зарплати, встановленої на 1 січня звітного року, для інших об'єктів, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), у тому числі для мотелів, пансіонатів, будинків відпочинку, туристичних баз, кемпінгів, залежно від рівня обслуговування в них [5].

Також пропонується вилучити з ПКУ норму, яка виключає з бази оподаткування цим збором ПДВ, витрати на харчування, побутові послуги, телефонні рахунки, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (ввіз), обов'язкове страхування, інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду.

У Державній програмі розвитку туризму проголошено: "Пріоритетний напрям розвитку в'їзного та внутрішнього туризму є важливим чинником підвищення якості життя в Україні, створення додаткових робочих місць, поповнення валютних запасів держави та підвищення її авторитету на міжнародній арені". Водночас внесеними змінами до методики розрахунку й порядку використання плати за оренду державного майна, орендну ставку для туристичних підприємств, у тому числі тих, котрі займаються в'їзним туризмом, піднято до 22 %, що відразу збільшило для них орендну плату в 1,5 раза. Тоді як для магазинів з продажу алкогольних і тютюнових виробів, складів, стоянок для автомобілів та інших організацій непріоритетних сфер діяльності орендна ставка практично вдвічі менша.

Якщо суб'єкт туристичної діяльності займається в'їзним туризмом, тобто приймає іноземних туристів в Україні, то, як правило, одержує за такі послуги виручку в іноземній валюті. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземній валюті визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" [2], затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 17.08.2000 р. № 515/4736, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.08.2000 р. за № 515/4736, зі змінами та доповненнями (за текстом – П(С)БО 21). Відповідно до п. 5 П(С)БО 21, операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дату визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Валютний курс – це встановлений Нацбанком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни (п. 4 П(С)БО 21).

Відповідно до П(С)БО 21 усі статті балансу поділяються на монетарні й немонетарні. Монетарні статті – це статті балансу про кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які буде отримано або сплачено у фіксованій або визначеній сумі грошей або їх еквівалентів. Статті, інші, ніж монетарні статті балансу, вважаються немонетарними. Під немонетарними активами потрібно розуміти суму отриманого авансу або перерахованої попередньої оплати в іноземній валюті. Згідно з п. 6 П(С)БО 21 сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержана від інших осіб у рахунок платежів для виконання робіт і послуг, у разі включення до складу доходу звітного періоду перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату одержання авансу. У разі одержання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами та від надання частинами покупцеві немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів [3, с. 51].

Якщо ж оплата послуг провадиться після їхнього надання, у бухгалтерському обліку на дату визнання доходів від надання послуг відображається дебіторська заборгованість, яка вважається монетарною. Перерахування дебіторської заборгованості провадиться на дату здійснення операції в іноземній валюті (на дату погашення заборгованості), а також на дату балансу. Як правило, при цьому утворюється курсова різниця. Згідно з п. 8 П(С)БО 21, визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату здійснення розрахунків та на дату балансу. Курсова різниця від перерахунку коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність відображається у складі інших операційних доходів або витрат, залежно від того, є вона позитивною чи негативною.

Таким чином, розгляд проблеми показав значні можливості та ресурси щодо її вирішення. За останні декілька років помітні деякі зрушення, але для повного відновлення в'їзного туризму повинно стояти питання на найвищих рівнях державного регулювання. Воно не має бути забутим і невирішеним, бо для економіки нашої держави в цілому, а особливо для регіонів з курортними зонами, в'їзний туризм повинен стати "золотою ниточкою". Адже історична культура та природні умови нашого краю є дуже цікавими для іноземних туристів.

Наук. керівн. Литвиненко А. О.

Література: 1. ТОВ "Уніан". Уніан культура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://culture.unian.net/ukr/detail/192540>. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів", затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 193 від 10.08.2000 р. (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.08.2000 р. № 515/4736, зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 3. Федак О. Турагенти: нюанси обліку і оподаткування / Олександра Федак // Дебет-Кредит. – 2008. – № 13. – С. 51. 4. Вісник податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua>. 5. Дебет-Кредит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua/>.